

ŠKOLITELSKÝ POSUDEK

Pavla Redlová: *Fragmentsy setkávání turistů, indiánů a antropologů v San Cristóbal de las Casas v Mexiku.*
Fragmentos de encuentros entre turistas, indígenas y antropólogos en San Cristóbal de las Casas, México.

Diplomová práce, Ústav etnologie FF UK, Praha 2008,
ss. 140 (bibliografie, resumen, přílohy).

Dívaje se na diplomovou práci slečny Pavly Redlové o turismu a Chiapasu a dovoluje si opřít se i o své dojmy, musím konstatovat její, snad dokonce „naprostou“ mimořádnost. Ta mimořádnost je dána rozličnými exponenty: bibliografickým horizontem, jenž je ve své „non-fragmentárnosti“ téměř šokujícíně kompletní (jen málokdy – myslím – lze vidět v diplomové práci tak vysoký stupeň bibliografické strukturační a jeho zvládnutí), širokým *teoretickým* rámcem (tu bych mohl v hlubší rovině „zkoumat“ adekvátnost etnického turismu a metodologie, pokud nějaká, postmoderní antropologie), někdy možná tak trochu redundantním: případ nástinu dějin mexické antropologie?, jehož klíčové prvky v textu rekurují, samostatností formulovat vlastní stanoviska včetně kritického pohledu; možná s tím souvisí i značně suverénní schopnost se vyjádřit, až snad na onen mužský přechodník na straně 41, a nakonec tu jde o expozici postmoderní antropologie (Co to je? Pád do fragmentárnosti, pád metavyprávění v lyotardovském duchu? Prolnutí literární rétoriky s etnologií?; v každém případě je důležité dodat, že autorka je dotčena (v dobrém slova smyslu) Derridou a Foucaultem; ne náhodou, jak se mi zdá, je citován Paul Rabinow, jenž sestavil hojně citovanou foucaultovskou čítanku. Odtud snad vědomí textu, věčné strukturační; už chybí jen krůček k dosažení onoho závratného barthesovského „s/z“. Kdybych měl však charakterizovat dílo slečny Redlové jedním slovem, a nikoli tu a tam dispergujícími exponenty, řek bych, že její sancristóbalská zkušenost se přelila do geertzovského, zcela hustého, tlustého či zhuštěného popisu. Lucidní stránku této zkušenosti Pavly Redlové představuje znamenitá znalost jazyková; ona sama mluví do nahlédnutí do mayských jazyků, odkazy v angličtině, němčině, natož ve španělštině jsou vsutku zvládnuty brilantně, o čemž možná nejmýmlyvněji svědčí překlady v přílohách (impresivních deset „kusů“); ba málem snad dílo Pavly Redlové ruší obvyklý mýtus o mizivých jazykových znalostech etnoložek/etnologů.

Popišme nyní jen telegraficky toto neobyčejné diplomové dílo. První *úvod* instauruje jak rámeček, tak i základní rysy; hra s etnickým turismem. Na rozdíl od mého přesvědčení o tom, že turismus je masová blbost, tedy negramotnost, jež vypučela – posléze – ze zjevně dobrého nápadu/počínu poslat britského gentlemana do světa, má Pavla Redlová samozřejmě jemnější pohled a masivnější zkušenost: To dokládají jednoznačně jádrové kapitoly, a to 4. *Nepřímá setkání: praktiky nápovědy*, v níž figuruje rozbor průvodce *Lonely Planet*, Muzea kávy, Muzea mayské medicíny a rovněž – poněkud volně přidružená, zbytková taxonomická jednotka – „ostatní muzea“; cožpak nemohla autorka zůstat u „fragmentu“ tří muzejí? Následuje dle očekávání – stejně jako v kvadrátním románu –

kapitola 5. *Přímá setkání: jeviště, herci a dialogy*, operativnější a pestřejší, ba epičtější, štěpená do dvou (více nebo méně dramatických) scén: tržiště u kostelů Santo Domingo a La Caridad a – scéna druhá – centrální náměstí. Jsou to přirozeně tyto dvě kapitoly, jež *autentifikují* dílo slečny Redlové, jež dokládají její nevývratnou etnologickou/terénní zkušenost, jež ovšem, jak jinak, „ztextovatěla“, mohu-li se vyjádřit tak neomaleně, leč postmoderně. Vědomě jsem přeskočil *kapitulu 3*, tedy na metodologii, jež se netají (trochu to vyplývá z předchozího) svým cílem interpretačním: pochopit jednání, pochopit kulturní význam.. *Závěr*, toť kapitola 6, je jasný a lze si jej (platí to ovšem pouze pro hispanizující gurmány) přečíst ve španělštině (opravil bych snad jen *carácter* versus *character*). Dovoluji si položit otázku (sobě i autorce?). Je etnický turismus na jedné straně a re-inkulturace (Vargas Llosa a jeho „vypravěč“, tradiční pohřby v Indonésii podle scénáře odhaleného antropology nebo – ještě jeden příklad – mayské hieroglyfy a jejich US výuka pro guatemalské zájemce) na straně druhé výrazem jedné a téže – jak by řekla autorka – non-esencializované podoby, jediné radikální různoběžnosti?

Budiž v každém případě závěrem konstatováno, shrnuto, že diplomovou práci slečny Pavly Redlové o Chiapasu a turismu doporučuji nejen ~~k~~ obhajobě s návrhem na výbornou, nýbrž i jako podklad pro eventuální PhDr. řízení.

Doc. PhDr. František Vrhel, CSc.
Ústav etnologie FF UK

Praha, 11. 5. 2008.